

ubi. Da huic locū z tūc incipies cū rubore nouis
simū locū tenere. s; cū vocat' fuer' vade recūbe i
nouissimo loco vt cū venerit q te iuitauit dicat
tibi. Amice ascēde sup' tūc erit tibi glia corā si
mul discubentib; qz omnis q se exaltat hūilia
bit. z q se hūiliat exaltabit. Lu. xiiij. Juxta hoc
euangeliū notemus tria mysteria

Primū de hydropici designatione
Secūdū de salubri christi instructōe
Terciū de carnalis vite detestatione

L Circa p̄mū de hydropici designatōe ad
uertam' quō loq̄ euangeliū dicit. In illo tpe scz
anno erat' xp̄i. xxxij. p̄pleto. q̄nto nonas octobr'
fm̄ Vincē. li. viij. h̄ ē prima die añ festū fr̄acisci
postq̄ dixerat qz arta. s. via ē q̄ ducit ad vitam.
Tūc p̄nceps phariseoz iuitauit eū. nō amoro
se s; inuidiose. qz reprobaauerat maliciā z auari
ciā phariseoz z dixerat. Hierl'm hierl'm q̄ occi
dis p̄beras zc. Nō me videbit. donec dicatis.
Būdic' q̄ venit zc. vt pz i euāgelio Luce. Un
p̄silio phariseoz iuitauit xp̄s. z cū h̄ etiā plimos
p̄ phariseis vocauit vt obfuarē s; xp̄s i zuiuiō
largo post cibū z vini potū dissolueret se i v̄bis
z diceret aut faceret aliqd̄ p̄ phariseoz traditōez
z sic possent eū illi mlti doctores pharisei z fun
dere fm̄ Lyrā z sc̄m Vincē. i ser. Un cū iras
tesus in domū illi' p̄ncipiū phariseoz sabbato
māducare panē ip̄i obfuarat eū. Noia' aut pa
nis sol'. qz mos ē sc̄pture qz noie panis itelligit
ois ab. vt pz. iij. Reg. vj. Jc̄ qz fm̄ Vincē. in
ser. xp̄s tā sobriū modū tenebat qz pluries de pa
ne māducaret solū z modicū de alijs. Et ecce hō
hydropic' erat añ illū : fm̄ Vincē. h̄ factū fuit
ordinatōe phariseoz. p̄p̄ea fm̄ Lyril. etiā n̄ au
debat hydropic' petere a xp̄o sanitatē qz sc̄iebat
circūstātes esse iūmicos xp̄i obfuarētes si illū cura
ret i sabbato. s; t̄mmodo desideratē respiciēbat
ad xp̄m. Dñs ġer pietate licē solo v̄bo poss; sa
nare: t̄m voluit de mēsa surgere z ire ad xp̄m z tā
gere dās nob̄ exēplū misericordie ad infirmos. z sic
sanauit illū z phariseos z fudit. pz. l̄fa Querit
q̄bit. Quid significat p̄ hūc hydropicū quē dñs
i tali zuiuiō phariseoz miraculose curauit. Ad
qd̄ r̄ndet qz significat carnales hoies vicijs ple
ni. q̄les erāt etiā illi pharisei. Nā fm̄ Bedam z
Lyrā hydropic' ē morbo ab aq̄so humore dicit'
ab hydor grece qd̄ est aq̄ latine. eo qz hydropicū
habz humorē aqueū inf̄ curē z carnē. Et habz q̄
tuor' p̄rietates q̄b; agnoscat. P̄ria ē inflatio v̄s
m̄is z mēbroz corp̄is. Sc̄da exalatio fetoz. Ter
tia ardor s̄is. Quarta liuor h̄ ē palliditas color'
Sic hoies carnales vt erāt pharisei his signis
coḡsunt pleni esse aq̄s vicioz in mēte. P̄rio p̄
tumore vel inflatōe; sup̄bie. Nā inicitū ois pcti ē
sup̄bia. Eccl. x. Aug. Quē sup̄bū vider' aḡsce filii
esse diaboli. Sc̄do p̄ fetore. s; luxurie z gula. vñ
Hugo li. de bono p̄s̄cie dicit. Tolerabilior est ca
nis putrid' fetēs corā hoib; q̄ aīa pctōris fetēs

corā deo. Tercio p̄ ardore s̄is. s; auaricie q̄ nō
pōt sariari. Un poeta Juuenal. Crescit amor nu
mi q̄tū pecunia crescit. Jo. j. T̄bimo. vj. Radix
oim maloz ē cupiditas. Quarto p̄ liuidū colo
rē scz ire z inuidie atqz accidie. Nā Job. v. Virum
stulcū interficit iracūdia z inuidia. Sic em̄ aper
lācea z foflus ex ira p̄cipitāter se ipellit mag; ac
magis i lanceā vt possit iuadere hoiez z foditēz
z sic se occidit. sic sua ira tanq̄ lācea se hō occidit.
s; inuidia. Un hoies etiā si sint casti v̄ religio
si dū t̄m sint inuidi iracūdi z h̄mōi vicijs inodati
tales carnales iudicāt. sic sunt pharisei. Ideo. j.
Lhoz. iij. Adhuc em̄ carnales est; cū sint in vob
zel' z p̄ctio zc. Sed dū tales ad iesū accedunt p̄
desideriū plenū orādo sanabit eos app̄hēdēdo
p̄ gr̄am q̄ extrahit a culpa z p̄ p̄niam dimittēdo
p̄ctā vt libere trāseat ad sp̄salia. O ergo hō car

U Circa sc̄m d̄ (nalis vite veni ad xp̄m
salubri documēto Notandū qz xp̄s dñs in hoc
euāgelio plura documēta salubria nobis dedit
q̄ breuiter hic ānotabim'. Primū vt discamus
xp̄m i paup̄s libetē pascere qz ex h̄ habebim'
maximā remuneratōez gr̄e. Nā ġriēscūq; legit'
xp̄m i zuiuiō susceptū cōpim' sp̄ magnas fecit
se recōp̄sātōes ne ociose panē alienū comederet
P̄rio em̄ inuitat' fuit ad zuiuiū nuptia z: z ibi
ex aq̄ dedit vinū. Job. ij. Sc̄do in zuiuiō symo
nis leprosi Magdalenā saluā fecit z ip̄m hospī
tem sc̄adalarū instruit z sic illumiauit. Luc. viij
Tercio i zuiuiō Mathei ip̄m matheū p̄uertit ē
apostolatū z z̄mēsales pctōres ad penitentiā vo
cauit. Mat. ix. Quarto i domo zachei ip̄m ho
spitē p̄uertit : z salutē factā esse domui sue p̄nūci
auit Lu. xix. Quinto in zuiuiō Marthe i betha
nia z Lazarū fratrem eius resuscitauit. Marthaz
etiā z Magdalenā magna sanctitate sublimā
uit. Iniq; sexto in zuiuiō hui' pharisei de quo
hoc euangeliū agit tripliciter recōp̄santur: quia
hydropicū sanauit. phariseos benigne de stulti
cia redarguit z oib; inuitatis salutarē docēnaz
hūilitatis dedit dīcēs. Cū inuitat' fueris. pater
l̄fa. Secūdū sequit' ex istis vt charissimi p̄si
derem' ex h̄ q̄ valde bonū est christū sepi' susci
pe in eucharistia dūmō facit hō qd̄ debet ad p̄ci
piendū t̄m hōspitē. qz sic n̄ decz regē magnuz
bñ hōspiratū ab aliq̄ sine munere hōspitē relinq̄
re sic nunq̄ christ' sine munere recipit. Terc
um documētū vt discam' inimicos diligere z
odiētib; nos bñ facere. Nā christ' sc̄cēs pharisei
os scz esse sibi inimicos z z̄dictōres. nihilomin'
cū eis z̄medit' z p̄uersabat. vt vic; p̄ doctrinā et
miracula ac p̄ p̄uersatōem ad vitatis noticiā et
ad salutē illos attraheret. sic z nos debemus
Quartū vt discam' detractōes primo z coue
re. Un christ' redarguit miraculo facto z verbo
phariseos q̄ ip̄m obseruabāt si aliqd̄ diceret aut
facere; vñ cū possēt accusare z sibi strahere. p̄p̄ea
nota qz Bern; z Hugo dicunt. O q̄ maledicta

haber carnalis hō in se fetorē scz corpus z famaz
 maculārē. sicut z in gebēna ē fetor intolerabilis:
 vtpote sulphureus. **Ps.** Ignis sulphur spūs p
 cellaz ps ca. e. Quarto qz haber sup se irā dī et
 maledictionē punientē z angeloz ac brōrū oim
 ac brōrū gēnis marie z xpī iesu odiū z inimiciāz
 sicut z dānati in gebēna sūt deo z beas; odibiles
 ac maledicti. **Ps.** Maledicti q̄ declināt a man
 datis tuis. **Exēplū** narrať q̄ dāz recogitās q̄
 beati crecranť tāq̄ maledictos intrauit beremū
 vbi manēs q̄nēscūq̄ esuriebat comedebat et bīz
 bebat sepi. **Semel** ḡ apparuit sibi angel⁹ saluz
 tās eū dicēdo sic. **Bue** bestia. z itēz disput. **Unz**
 de cepit hō ille cogitare q̄ p̄trea bestia vocassz
 ipm angel⁹. qz sepi comedebat. **Lept** ḡ bis coz
 medere tmmō. s. in prādio z cena. venitqz ange
 lus d. **Bue** hō. Tandē voluit tmmō semel come
 dere. venit angel⁹ dī. **Bue** angele dei. z sic ostēdit
 sibi familiaritatē. qz āgeli spūales amāt. Qui z
 to qz haber in se cozps z aie moztē pimētē. vt pa
 uer sup. iij. piculo. **Sicut** z in gebēna erit pena
 moztis in cozpe z aia. **Ps.** Moztis depascet eos
 zc. **Q̄** p̄tōz age penitētiāz ne peas. z **Quo**
 ad tēnū d̄ pugna iora. q̄ plura sūt armavirtu
 tū q̄ valēt in pugna p̄ra carnalia vicia. **Prū**
 mū est aq̄ lachrymose oionis. qz ignis aq̄ extin
 guit sic ignis zupiscētie aq̄ lachrymaz. vt dicit
 Hiero. loquēs de se. **Scdm** ē castigatio z les
 sio carnis. **J. Lor.** ca. ix. Castigo corpus meū zc.
Unz Diego. **Vulnera** carnis sanāt vulnera mē
 tis. **Exēplū** de brō frāscilo. q̄ cū rēptaret piccit se
 in fouēz glacie z nīue plenā. z sic extinxit ignē cōs
 cupiscētie vt nūq̄ de cetero ferueret. **Tertū** ē
 deuitatio occasiōis. s. pot⁹ vini multa colloquij
 muliez z societatis male z hmōi. **Unz** Amb. **Lū**
 alijs vitijs pōt expectari zscia. **Larnale** autē vīz
 tū nō pōt mel⁹ vinci q̄z fugiēdo. **Nā** z ignis ex
 tinguit si ligna. i. occasiōes subtrahant. **Quar**
 tū est exoratio passionis xpī z ei⁹ mēoria moztis.
Berū. Nil tā efficac̄ p̄ra oia rēptamēta viciōrū
 q̄ memoria passiois xpī. **Exēplū** d̄ moztu serpē
 tū a q̄ sanabant q̄ intuebant serpenē enēū suspē
 sū in ligno **Numeri.** xxj. **Quintū** est finalis co
 gitatio punitionis. **Unz** Ecclī. vij. **Mēozare** nō
 vllima z in eternū nō peccabis. **Novissima:** id
 est moztē iudiciū dī z celest⁹ p̄rie amissionē ac dā
 narōz p̄pētū. **O** miserabiles miseri q̄ nō p̄time
 scūt p̄pētua supplicia. **Rogem⁹** ḡ xp̄m zc.

Dñica eadē Sermo scds. s. de zscitētie male pe
 na z noticia ac bone zscitētie leticia.

Unz intrasset ie

cus in domū pncipis phariseorū sab
 bato māducare panē z ipi obseruabāt
 cū Luc. xiiij. z in euāgelio hodierno. **Illi** pharis
 si habebāt malā zsciam z erroneā. qz de mino

ribz. s. de brut⁹ curabāt. vt si bos vel asin⁹ alicui⁹
 in puteū cecidisset ztinuo extraherent cū die sab
 bati. s. de maximis nullā vel puā habebāt curā
 scz de primo z ifirmātiū sanatiōe p xp̄m solover
 bo. s. zsciaz tenebāt i sabbato sanari illos z aias
 illoz saluari. **Sic** hodie faciūt multi xp̄iani q̄ d̄
 rpaliū rez dāno pl⁹ curāt q̄z de aiaz piculo. **Unz**
Berū. **Ecce** q̄lis pueritas. **Adit** asina z ē q̄ s̄b
 leuet. perit aia z nō ē q̄ recogitēt. **Itē** Aug. **Infir**
 maf hō z moztē z omēs amici cōueniūt z plorāt
 moztē p̄ p̄tīm in aia z null⁹ cōparit. nullus plo
 rat. **Nec** ille. **Itē** de ope licito pharisei zsciaz tene
 bāt scz de cozpali curatiōe in sabbato. s. de vana
 glia z inuidia ac p̄secutiōe xpī inoētis nullam
 habebāt zsciam s. peccabāt qd̄ nō licebat. **Ideo**
 dicit euāgelij q̄ ipi obseruabāt xp̄m zc. **Sz** xp̄s
 dñs coz zsciam erroneā corrigere voluit vbo z
 facto miraculo ac hūilitatē documēto vt patz in
 euāgelio. **Itaqz** d̄ cōscia in h̄ sermōe declarem⁹
 tria mysteria p̄ter ea scz q̄ alijs sūt sermōibz tra

Primū d̄ male zscie pena anxia. (cetera
 Secūdū de sane zscie vera noticia.
 Tertū de bone zscie interna leticia.

A Circa p̄mū de male zscie pena notādūz.
 q̄ Aug. sup illo **Ps.** De refugij nrm zc. d̄. **In**
 ter oēs tribulatiōes z anxietates aie hūiane null
 la ē maior pena q̄ zscia mala delict⁹ plena. **Nec**
 ille. **Ut** autē h̄ meli⁹ cogitēam⁹ z p̄ zñs zsciaz ma
 lā deponam⁹ in q̄ tot⁹ mūdi hoies sūt positi vt
 videm⁹ oñd̄it triplici rōne. **Primo** rōne inter
 ni dolor⁹ qz dolor z p̄ca tāto ē acerbior: q̄nto ad
 iteriora penetrat. **Unz** puū vuln⁹ i corde acerb⁹
 dolet z mortifex ē pl⁹ q̄z magnū vuln⁹ in exteri
 orī cozpe. s. qz mala zscia ē intima anie eā remoz
 dēs. ḡ ē penosissima. **Jō** Amb. de offi. dīc. **Nulla**
 pena grauior q̄ interi⁹ vuln⁹ cōscie. nōne h̄ ma
 g⁹ fugiēdū ē q̄ moztis: q̄z dispēdiū: q̄z extlū: q̄z des
 bilitatē dolor zc. **Nec** Amb. **Secdo** rōne p̄pē
 tui remozsus z meror⁹. **Unz** **Jsid.** de sū. bo. lib. ij.
 ca. xvj. **Ubicūqz** hō iuerit zscia reat⁹ sui illuz nō
 derelinq̄t. q̄zuis hūana iudicia subterfugiat qui
 male agit: iudiciū tñ zscie sue effugere nō p̄t. **Du**
 plex autē eo fit iudiciū. s. vt iuxta **Ps.** p̄tōz du
 plici p̄tōe p̄terat. qz z hic zscie sue reatu punit⁹
 z illic p̄pētua pena dānat. z de iudicio cōscie per
 moztē itur ad iudiciū dānarōis p̄pētue. **Nec** **Jsi**
 do. **Unz** pena male zscie amara ē in p̄nti: s. ama
 rior erit i moztē z amarissima erit in gebēna vbi
 p̄pētuo moztēbit z ardebit. **Esai.** lxxj. **Vermis**
 coz. s. zscie n̄ moztē. z ig. e. nō ex. **B** **Prōin**
 de exēplū ponēdo aduertēdū q̄ sc̄ptura **Ecclī.** xxj
 p̄tīm assilat colubro d. **Quasi** a facie colubz fit
 ge peccatū. **Et** si accesseris ad illa suscipient te dē
 res leonis dentes eius interficiētes animas hoj
 minū. **Dic** q̄ppe **Aresto.** v. ll. aialū. q̄ serpēs col
 luber q̄tuor bz ordies dētū. duos ordies i supē
 ori mādbula. z s̄lr bz duos in iferiori mādbula.
Sic p̄tīm tāq̄ coluber itoxicat accēdētēz ad se

Dominica. XVI. post Bethencosten

sentiu z morde q̄tuoꝝ ordiñibꝝ dentiu. In su-
periori: b̄ est in p̄nti vita duobꝝ dētibꝝ. s. p̄cie ma-
le remozu. z morte amarissima. qz mors pctō/
rū pessima fm̄ Ps̄. Deniqz in inferiori ordine b̄
est in inferno morde duobꝝ dētibꝝ. s. verme z igi-
ne p̄petuo. Assimilat etiā ibidē dētibꝝ leonibꝝ: vt
paruit i aurozitate p̄scripta. qz sicut leo q̄s deuo-
rat p̄mū solet dētibꝝ in gutture suffocare z s̄gūi-
nē exhaurire z sic postea cōmādit totalit̄. sic dia-
bolꝝ vt leo in gutture suffocare festinat pctōrem
ne s̄z pctm̄ p̄ficeat z sic oia bona opa z gr̄e dona
p̄sumit. Q̄ p̄ctōz agnosce q̄z malū est peccare z
age penitētia. Tertio rōe nociue lesiōis. qz p̄ci-
entia mala sup̄ oēm penā pct̄ nocet z ledit. Pri-
mo qz oia opa bona reddit amara. Un̄ Aug. in
sermōe de muliere forti dicit. Bonū opꝝ facit p̄ci-
entia bona q̄ si nō est tūc mala pūgit z amara s̄
oia. Itē Seneca li. 1. a. Totū vitiosū gerit vbi cō-
sciētie puritas nō habet. Sc̄do qz p̄ciētia mala
adeo nocet vt nil p̄desse possit. nec baptis̄mꝝ nec
passio xp̄i nechūana laus. Jō. ij. q. iij. c. In v̄-
ba. Grego. dicit. Quid p̄dest si oēs laudēt cū p̄ci-
entia acculer te. q. d. nil. Tertio qz vt Bēf. dicit. Rea
p̄cia sp̄ ē timida. Nā z ad sonitū folij z tonitruū
terret. S̄z forte tu dicit. Un̄ ego feci plura mala
nec senti penā magnā in p̄cia: sed potꝝ gaudiū
habui in aia eo qz volūtate meā implere potui. Ras-
piēdo bona aliena z iplendo carnalia desideria
comēdo bibēdo zc. Nā de multis scribit̄. Pro-
uerb. ij. Exultāt in rebꝝ pessimis z letant̄ cū ma-
lesecerint. Ad hec r̄ideo qz p̄ generali regula res-
nēdū est. s. qz pctm̄ facere z p̄ciam nō remordere
de offēsiōe diabolici ē: vt p̄z p̄ Aug. Richar.
z alios. Un̄ tales plꝝ debēt timere de eterna dā-
natiōe cū diabolo q̄ letat̄ in pctis z p̄ditōe. Nā
pctōz p̄ciam nullā hie s̄z p̄renere: diaboli p̄p̄iū
ē. De hoc Ps̄. testat̄ di. Supbia eoz q̄ te oderūt
b̄ est p̄ceptꝝ demonū z suoz mēbroz. ascēdit sem-
per sine timore pctā pctis addēdo. nec p̄ciētie re-
mozū curādo. Et sic p̄z. D̄ aia xp̄iana. o xp̄i san-
guine redēpta noli fieri diabolica: s̄z recognosce
p̄ciam tuā malā z age penitētia ne percas.

L Circa sc̄m de sane p̄cie noticia vera no-
tandū fm̄ docē. z sc̄pturas qz sana cōscia z recta
cognoscat̄ his p̄cipuis regulis recolligēdo: p̄ser-
tim fm̄ Alex. de ales. z Antho. Floz. in sū. p. j. tit.
iij. c. x. aliozqz tractatores huiꝝ rei. Prima re-
gula fidei catholice. Pro generali reglā cū tenē-
dū ē. qz q̄cūqz errat̄ in his q̄ sūt fidei articuli: licz
sibi videat̄ fm̄ p̄ciam sic credēdū: tñ sanā z rectā
nō habet p̄ciam: vt p̄z de hereticis z scismaticis:
achmōi. z de oibꝝ infidelibꝝ. Exēplū habemꝝ de
Paulo q̄ in incredulitate p̄seq̄bat̄ eccliam s̄z cō-
sciētia: licz malā. Jō. xxiij. q. j. vbi. Aug. dicit. Ubi
fides sana nō est nō pōt esse iusticia. q̄ zc. Se-
cūda regula obediētie. Nā q̄cqd̄ sit z obediētia
p̄ceptoz dei z ecclie ac p̄latoz in licis nō sit sa-
na p̄cia s̄z mala. Un̄ Grego. viij. q. j. Sciēdū. di-

cit. Ariolādi z idolatrie pctm̄ est inobediētia. Ju-
re cū obediētia victimis p̄ponit. qz sola fidei me-
ritū possidet sine q̄ q̄sqz infidelis esse cōvincitur
etiā si fidelē videat̄. Exēplū de saule rege. Regl.
xv. Qui de p̄da amalech retinuit optima ad im-
molādū dño cōtra mādātū dñi mala p̄scientia.
D S̄z q̄nt. vtz inferior vel subditꝝ p̄tra su-
am p̄ciam debeat obedire p̄lato p̄cipiti aliqd̄
de q̄ subditꝝ ille tenet p̄ciam. R̄ndet fm̄ Bona-
uen. in. ij. di. xxxij. Et frat̄ Ange. de Lava. i. sū.
qz q̄n̄ scit. p̄ certo qz illud ē p̄tra legē dei nō debet
obedire. qz sup̄ oia tenet hō obedire deo. Bēf. v.
Obedire oportet deo magis q̄ hoibꝝ. magis ḡ debet
oia pati q̄z in tali obedire. Qñ aut̄ nō lat̄ p̄ certo
tenet deponere p̄ciam p̄sulēdo sapiētiōes. z des-
bet p̄sumere qz sup̄ior h̄ mādāt ex inspiratiōe dei
Nā z q̄n̄ dubitaret tenet facere qd̄ p̄cipit z in tali
dubio p̄pter bonū obediētie excusat̄. Exēplū gr̄a.
Si papa vel ep̄s aut alꝝ habēs aurozitate mā-
daret fieri bellū iustū z exterminari oēs hereticos
in tali regno vel ciuitate. z tu cōsciam habēs
res de occisiōe talis: deberes obedire z p̄ciaz de-
ponere. Si aut̄ rex vel dñs p̄cipit tibi vt furtū
vel latrocinia facias: nō debes in h̄mōi obedire
qz est p̄tra deū. Tercia regula est mūdicia. Nā
p̄ reglā eq̄ sana nō ē cōscia nisi a pctis sicut diqz
pura. Un̄ Hugo de bono p̄cie dicit. qz recta cō-
sciētia est vbi p̄cipit pctm̄ displicet z alieno nō cō-
sentit. Nā bona p̄cia est vbi puritas in corde. ve-
ritas in ore. sinceritas (id ē pura intētiō) in opere
iusticie inuenit̄. Nec ille. Un̄ p̄z qz ad bonā p̄ci-
entia req̄rit̄ vt hō nūqz velit mortaliter peccare:
nec corde nec ore nec ope. **E** S̄a bulꝝ q̄nt.
vtz vnusqzqz q̄ntū fm̄ p̄ciam suā peccare inten-
dit vel bñfacere vult. tantū peccet in ope vel faciat
Verbi gr̄a. Qñ intēdit hō peccare venialit̄ in lo-
quēdo vel cogitādo vel agēdo: an tñmō venia-
liter peccet in tali ope mortalis pcti: pura homi-
cidio: adulterio: fornicatiōe: rapina: vtura z bu-
iismōi: vel turpiloq̄o z s̄libꝝ: an peccet mortali-
ter cū nō intēdat mortaliter peccare. Rō q̄ntōis
est. qz xp̄s dñs dicit Mat̄. vj. Si oculꝝ tuꝝ fue-
rit simplex: totū corpꝝ tuū. i. p̄geries opeꝝ lucidū
erit. Glo. dicit. Ex intētiōe bona deꝝ iudicat volū-
tatē. Nā z J̄sū. de sūmo bono dicit. Ex intētiōe
opꝝ approbat̄ aut reprobat̄ indignū. Quare er-
go hō peccat mortalit̄ euz nō intēdit sic peccare.
maxime qz Aug. dicit. De pctm̄ adeo est pctm̄ in-
q̄stū volūtariū. qd̄ si nō est volūtariū nō ē pctm̄.
xv. q. j. c. Merito. Deniqz qz aliqñ q̄s talia facit
bona intētiōe. s. qz piurat ne dānificet̄ aut occida-
tur aut rapit vt victū habeat vel elemosynas det
z c. R̄ndet qz fm̄ Bonauē. sup. ij. di. xl. ac sanctū
Tho. in q̄dli. viij. q. vj. ar. v. Necnō Rayn. i. sua
sū. aliozqz recolligēdo breuiter in sentētia notan-
do qz p̄mo peccādo vel bñfaciēdo pōt hō errare
in p̄cia: ita qz extimar veniale qd̄ tñ est mortale
z cōuerso. Et tūc iudiciādū est de tali fm̄ errorē;

Sermo

...habes erroꝝ peccat̄
...a memboꝝ vti
...de ore in infero
...peccat̄
...mortalit̄
...dñi
...p̄tra
...legē
...dei
...nō
...debet
...obedire
...qz
...sup̄
...oia
...tenet
...hō
...obedire
...deo
...magis
...q̄
...hoibꝝ
...magis
...ḡ
...debet
...oia
...pati
...q̄z
...in
...tali
...obedire
...Qñ
...aut̄
...nō
...lat̄
...p̄
...certo
...tenet
...deponere
...p̄ciam
...p̄sulēdo
...sapiētiōes
...z
...des-
...bet
...p̄sumere
...qz
...sup̄ior
...h̄
...mādāt
...ex
...inspiratiōe
...dei
...Nā
...z
...q̄n̄
...dubitaret
...tenet
...facere
...qd̄
...p̄cipit
...z
...in
...tali
...dubio
...p̄pter
...bonū
...obediētie
...excusat̄
...Exēplū
...gr̄a
...Si
...papa
...vel
...ep̄s
...aut
...alꝝ
...habēs
...aurozitate
...mā-
...daret
...fieri
...bellū
...iustū
...z
...exterminari
...oēs
...hereticos
...in
...tali
...regno
...vel
...ciuitate
...z
...tu
...cōsciam
...habēs
...res
...de
...occulsiōe
...talis
...deberes
...obedire
...z
...p̄ciaz
...de-
...ponere
...Si
...aut̄
...rex
...vel
...dñs
...p̄cipit
...tibi
...vt
...furtū
...vel
...latrocinia
...facias
...nō
...debes
...in
...h̄mōi
...obedire
...qz
...est
...p̄tra
...deū
...Tercia
...regula
...est
...mūdicia
...Nā
...p̄
...reglā
...eq̄
...sana
...nō
...ē
...cōscia
...nisi
...a
...pctis
...sicut
...diqz
...pura
...Un̄
...Hugo
...de
...bono
...p̄cie
...dicit
...qz
...recta
...cō-
...sciētia
...est
...vbi
...p̄cipit
...pctm̄
...displicet
...z
...alieno
...nō
...cō-
...sentit
...Nā
...bona
...p̄cia
...est
...vbi
...puritas
...in
...corde
...ve-
...ritas
...in
...ore
...sinceritas
...id
...ē
...pura
...intētiō
...in
...opere
...iusticie
...inuenit̄
...Nec
...ille
...Un̄
...p̄z
...qz
...ad
...bonā
...p̄ci-
...entia
...req̄rit̄
...vt
...hō
...nūqz
...velit
...mortaliter
...peccare
...nec
...corde
...nec
...ore
...nec
...ope
...E
...S̄a
...bulꝝ
...q̄nt.
...vtz
...vnusqzqz
...q̄ntū
...fm̄
...p̄ciam
...suā
...peccare
...inten-
...dit
...vel
...bñfacere
...vult
...tantū
...peccet
...in
...ope
...vel
...faciat
...Verbi
...gr̄a
...Qñ
...intēdit
...hō
...peccare
...venialit̄
...in
...lo-
...quēdo
...vel
...cogitādo
...vel
...agēdo
...an
...tñmō
...venia-
...liter
...peccet
...in
...tali
...ope
...mortalis
...pcti
...pura
...homi-
...cidio
...adulterio
...fornicatiōe
...rapina
...vtura
...z
...bu-
...iismōi
...vel
...turpiloq̄o
...z
...s̄libꝝ
...an
...peccet
...mortali-
...ter
...cū
...nō
...intēdat
...mortaliter
...peccare
...Rō
...q̄ntōis
...est
...qz
...xp̄s
...dñs
...dicit
...Mat̄
...vj
...Si
...oculꝝ
...tuꝝ
...fue-
...rit
...simplex
...totū
...corpꝝ
...tuū
...i
...p̄geries
...opeꝝ
...lucidū
...erit
...Glo
...dicit
...Ex
...intētiōe
...bona
...deꝝ
...iudicat
...volū-
...tatē
...Nā
...z
...J̄sū
...de
...sūmo
...bono
...dicit
...Ex
...intētiōe
...opꝝ
...approbat̄
...aut
...reprobat̄
...indignū
...Quare
...er-
...go
...hō
...peccat
...mortalit̄
...euz
...nō
...intēdit
...sic
...peccare
...maxime
...qz
...Aug
...dicit
...De
...pctm̄
...adeo
...est
...pctm̄
...in-
...q̄stū
...volūtariū
...qd̄
...si
...nō
...est
...volūtariū
...nō
...ē
...pctm̄
...xv
...q
...j
...c
...Merito
...Deniqz
...qz
...aliqñ
...q̄s
...taliam
...facit
...bona
...intētiōe
...s
...qz
...piurat
...ne
...dānificet̄
...aut
...occida-
...tur
...aut
...rapit
...vt
...victū
...habeat
...vel
...elemosynas
...det
...z
...c
...R̄ndet
...qz
...fm̄
...Bonauē
...sup
...ij
...di
...xl
...ac
...sanctū
...Tho
...in
...q̄dli
...viij
...q
...vj
...ar
...v
...Necnō
...Rayn
...i
...sua
...sū
...aliozqz
...recolligēdo
...breuiter
...in
...sentētia
...notan-
...do
...qz
...p̄mo
...peccādo
...vel
...bñfaciēdo
...pōt
...hō
...errare
...in
...p̄cia
...ita
...qz
...extimar
...veniale
...qd̄
...tñ
...est
...mortale
...z
...cōuerso
...Et
...tūc
...iudiciādū
...est
...de
...tali
...fm̄
...errorē

ve die Tho. vbi s. q. si talis error pcedit ex igra-
 tia inuincibili sicut e in pueri z amentibz. vl si pce-
 dit ex igraia coz q qd scire n tenet. i hmoi casibz
 qmuis factu de se sic mortale: n itedeb peccare ve
 malie peccat venialit nō mortale. Qn aut error
 pscie pcedit ex igraia e qd qd scire tenet z p eo q
 lege diuia sūt mōifeste pcepta vl pibita. ruc in
 talibz qmuis intēdat peccare venialiter: n peccat
 mortale. Sic cū qd crederet homicidiū vel for-
 nicatōez e pccm tmmō veniale aut piuriū z hu-
 iulmōi. nibilomin peccaret mortale inocētē bo-
 minē occidēdo vel fornicādo z piurādo. Nec i ra-
 libz excusat intērio bona: vt pote rape vel furari
 vt faciat elemosinā aut piurare ne occidat: put p
 cedebat obiectio. Rō. qz vt Apłs docz. Nō sunt
 faciēda mala vt veniat qmuis bona. Scdo p hō
 i pscia errare ex malicia. s. qz lata pscia nō tenet p
 mortali ea q sunt mortalia: s; tenet p veniale vel
 nullo pctō p affectū mali. i. pcti. Sic d; d qdā
 vsurario q nullā psciaz tenebat de vsura ex ma-
 licia auaricie: s; de spuēdo i ecclia strictā tenebat
 psciaz ob loci scitātē. Itē qdā de fornicatōe nō te-
 nebat psciaz s; de ynguiū imūdicia. Q qe sunt z
 nūc xpiani q nullā habēt psciaz de supbia: frau-
 dulētia i emēdo z vedēdo: de piurio: d adulterio
 z sic d alijs vitijs: z tū bñ repēsiōe dignū purāc
 stercore fedat: manibz z nō lot: comedere ad mē-
 sas: z de scutella horreū. S; vt talibz qz eoz pscia
 entia nō minuit pctm nec facit eē veniale factuz
 hmōi mortale s; qnat z accusat. Nā Lu. xij. Ser-
 uus scies volūtātē dñi sui z scire potēs si nō facit
 fm volūtātē ei? plag; vapulabit mltz. Rō autē
 qre nō sit veniale ex intētiōe vel pscia hmōi fm
 Rayne. i sūma est. qz ad h q sit veniale pctm ali
 qd factū nō sufficit sola intērio q intēdit peccare
 venialit. s; requir q etiā op illd qd hō fac n sit s;
 se mortale nec sit z legē di aut z pceptū nature vl
 ecclē. qz talia opa cū mōifeste sūt z deū z ei? cha-
 ritatē nō pnt ordiari p itētiōez i deū. S; opa q de
 se nō sūt z deū s; idifferētia: vt comedere: bibere
 dormire loq z hmōi qificāt ab itētiōe ita q talia
 si fiāt intētiōe pcti mortali mortalia sūt. si autē intē-
 tiōe venial pcti venialia sūt: vt de talibz obiectio
 sup pcedebat. Quarta reglā ē vt pnie. s. qdā qz
 vt penitet de pctis bonā hz psciam. z q nō vt pe-
 nitet malā hz psciam: vt p; de illis q nō dolent
 vt de oibz pctis mortalibz. vel nō cōfiteēt veracitē
 oia. vel q nō restituūt aliena. Un Ber. dic. Duo
 faciūt bonā psciam. s. de pterit; malis penitere et
 a futur; abstinerē. Itē Hugo d bono pscie. Pu-
 ni pterita pctā fuge futura. z si pctm sent; nō con-
 sentias z erit pura pscia. Nec ille. Q q pccoz stu-
 debre bonā psciam p dicit; mōis.

¶ Circa tertiu de leticia bone pscie norādū s; z
 Bnho. flo. in sū. p. i. a. iij. c. x. qz ex bone pscie fru-
 ctibz causant in aia septe gaudia q hic pscqmur
 licet alit put cōpetit p capru simplic; ppli facili
 or. Primū ē gaudiū amor; di z charitat; eo q

ipsa bona pscia ē radix charitat; j. Timoth. j. si-
 nis pcepti ē charitas de corde puro z pscia bōa.
 scz pcedēs. Un bone cōscie aia gaudere p; qz est i
 charitate dei. z ex ipsa pscia bōa pcedit fruct; cha-
 ritat;. sic videm; qz ex vino bono seqt inebriatio
 iocūditat;. Scdm ē gaudiū bone z xpianita-
 tis. Un in h cōgscit qd fore bon; z ver; xpian; si
 hz psciam bonā. Jo Hugo. ij. de aia. c. ix. dic. Lō-
 scia mūda titul; ē religiois. s. xpiane. Ex tali ho-
 pscia mūda nascit vera leticia: vt dicit Bern. Et
 Apłs. ij. Cor. j. Gloria nra. s. xpiana hec ē testimo-
 niū pscie. Tertiu gaudiū correctōis z pseruari-
 onis a pctis. qz pscia bona remurmurat z ma-
 lū z stimulat ad bonū ne i pctis peam; z sic cau-
 sat leticiā libertat;. Un Jsid. Uis nū q; ē tristis
 bñ viue. Nā bona vita sp hz gaudiū ex bōa pscia
 z p oppositū ē de mala vt patuit s. Quartum
 gaudiū ē ditatiōis spūal. s. i merit; z p mjs. Un
 Lassiod. i eplis dic. Quid acqri putat vbi bona
 pscia pdit. q. d. nihil. Un thesaur; magn; ē bona
 pscia in q oim bonoz est leticia vt dic Berson.

Quintū gaudiū electōis salutar; qz bona pscia
 ē istrumētū publicū etne salut;. iō gaudiū habe-
 mus securitat; de salute ex bona pscia. Ber. Uni-
 cuiq; nrm liber ē pscia. ex h libro tāq; istrumēto
 vel registro totū vite nre sum; oēs iudicādi die
 iudicij qñ libri apsent psciaz. Jdez. Nil iocūdi?
 nil eq secur; bōa pscia. pūgar coz p; trahat mū-
 dus. terreat diabol;. illa sp ē securā. Nec ille. Q
 hō deberes mortū exponere te. p bona cōscia tes-
 nēda sic p istrumēt; etne hereditat;. Sextū gau-
 diū fructōis diuie suauitat;. qz in bona pscia est
 habitaculū diuie maiestatis;. Propterea Bern.
 ser. tps loquēdi dic. Carcer ē aie rea pscia. B ideo
 qz in tenebr; ē qbz nō vult rex glie de; cohabitat;
 re. s; lectul; florid; in q iacet de; bona pscia ē fm
 cū dē. Proinde Aug. sup Gen. dic. Leticia bone
 pscie ē padisus aie qz in ea reficit diuia suauita-
 te p xpm ihabitātē. Septimū gaudiū glie celest;
 felicitat; patz ex pdict;. Pro exēplo autē sufficiat
 breuē epilogādo ex scriptur; ponere qz a princ;
 pio mūdi oēs q malā psciam tenuerūt pierūt. et
 q bonā saluari sūt. p; iudicūe. Prio in supbia
 z inobediētia pmi pntes mala pscia pierūt. s; p
 hūilitatē xpi pniām ageñ. bona pscia saluari sūt
 Scdo in auaricia. Exēplū cape de iuda pditore
 z pylato. z p xriū de misericordia in martha z ml-
 tis scis. Tertio in luxuria. Exēplū de oib; in di-
 luuio z sodomit;. p xriū de noe z loth. Quarto i
 ira. p; de esau. z p xriū de iacob. Quito in gula
 p; de filijs isrl; qbz māna sapiebat existētib; i bo-
 na pscia. mali aut nauseā in eo habebāt. Sexto
 in inuidia. p; de phariseis. p xriū d credētib; in
 xpm. Septimo in accidia. p; d diuice epulone.
 q nec micas panis voluit dare pauperi lazaro.
 Luc. xvj. p xriū de sollicitē facietib; opa miser;
 cordie. qz xpo teste Mar. v. Bñi misericordes qm
 mi. cō. Rogem; xpm zc.

5

erit perpetua continuatione laudum diuina. die illo cui non succedet neque in eternum. et sic in ipsa stabunt beati regnum in celo. et mali in inferno in sempiternum. Ueque et ueniam non colentibus festa. quia die festo dominico punietur perpetuo qui autem colunt letabunt in illo perpetue.

¶ Circa secundum de obligatione precepti huiusmodi. scilicet de sanctificatione sabbati. quod dicitur in ad quod obligat homines sub necessitate salutis. huius preceptum de festis obferuandis ad quod ridentur in theologos et canonistas recolligere. quod huius preceptum de sanctificatione diei festi obligat tripliciter vel ad tria. quod ad duo tamen reducuntur scilicet conseruatio et principaliter obligat ad cauendum peccatum.

¶ Secundo ad opus frivolum non faciendum sed abstinentiam.

¶ Tertio ad bonam uacationem et laudum diuinum iustitiam.

¶ Primum ad principaliter obligat ad cauendum peccatum mortale in die festo. Nam scribitur Leuiticus. xxiiij. dies septimusque sabbati requies est uocabitur sanctus. Et infra dicitur. Nullum opus frivolum facietis in eo. scilicet quoniam opus peccati est summe frivolum. Job. viij. Qui facit peccatum seruus est peccati quia per illud seruit diabolo. Unde Augustinus. Peccator seruus est totus demoniorum que uisio. Iohannes. putat etiam Lyra super Ezechielum. xx. dicitur preceptum maxime intelligit esse prohibendum opus peccati. quia est maxime seruile et maxime impedit uacationem diuinam per quam quod dicitur quod opus corporale. Nam si oportet sit cauendum a peccato mortali. tamen maxime in die festo. quia secundum eundem Lyra et etiam Alexander. de alecto in. iij. preceptum peccati facit mortale in die festo. puta adulterium. raptus. talis transgressio precepti duplex. et sic peccat duplex. scilicet peccat in illud preceptum. Non mechaberis et etiam in illud. Sabbata sanctifices. Unde et phititeri teneantur quod ad utrumque. quia si quis uenialiter peccat in die festo non violat festum secundum Thome. ij. ij. quod non separat homo a deo gratia per peccatum ueniale. Sed ueniam mundo ab scandalis quoniam plures maiora faciunt peccata homines in festis quod diebus alijs. ut patet de singulis capitalibus. Primum de superbia. quia in die festo plerumque ornantur vestibus et uanitatibus. Secundo de auaricia. quia tunc currunt ad mercatores. aleas et ludos. Tertio de luxuria quia tunc magis exerceant choreas. rufas et sic de alijs. Quarto de ira quia iurant in plateis et in tabernis ad contumelias et rixas. Quinto in gula. quia tunc epulas lautiores conueniunt et uacant comestationibus ac ebrietatibus tabernis et hominibus. Sexto in inuidia. quia sedent. tunc detrahunt per detractionem et alijs oribus. Septimo in accidia quia per otiositatem in illo die uenando et ad foras currunt ac hastiludia et hominibus alia. et sic tunc plerumque frivolum seruiunt diabolo cum deberent deo seruire. Contra tales Augustinus. li. de decem choribus diei. quod melius faceret iudeus et quilibet homo si aliquid in agro suo uult laboraret quam in theatro seditionis susciperet. Et melius semine festo die sabbati laudum faceret quam in festis ipsis impudice saltaret. hec Augustinus. De gratiana contra et in gratitudo a te ipsis deo quod ser dieibus per tua utilitate libere agis et die festo diabolo seruis et sic deo nullam diem das deseruendo cum a deo habeamus obsequium. **R.** Secundo obligat huius preceptum ad abstinentiam die festo non solum ab opere peccati sed etiam ab omni alio opere frivolo. Unde Ezechielus. xx. Non facies in eo opus. Prohibet autem precipue tria genera operum

quia his tamquam seruilibus uolunt festa. ut patet extra de ferijs. ca. j. per 2. c. l. iij.

¶ Primum prohibet opus manuale facere.

¶ Secundo mercaturam exercere.

¶ Tertio placitare. hoc est causas tractare vel iudicare et iurare et hominibus. Sed quoniam hoc quod excusatur quod in his operibus ne peccet mortaliter in die festo. Rursum huiusmodi doc. peritum fratris. Maro. in tract. de decem preceptis per 2. Thome. ij. ij. q. cxxij. aliosque coniter. quod plures sunt casus in quibus potest excusari a mortali peccato in talibus operibus die festo generaliter. Et quibus potest ridentur ad casus predictos plures sunt per regulas. Primum casus modicus. scilicet quoniam homo facit modicum opus ita quod non impediat mentem libertate uel quiete in deo. aut uacationem sed aliquid minus. dummodo talis missa audiat excusatur. Exemplum si quis in uinea uel agro purgat modicum aliquid quod restabat. aut repetit fracturam in septem modicis. aut in ueste scissura. aut disponit se hora ad arandum per die crastino aratra et hominibus. aut secatur lignum ad calcificationem stubarum uel coquendum in hominibus modica. Nam. ij. p. b. i. q. d. modicum est per nihil reputatur. Secundo casus necessitatis. scilicet quoniam non potest commode proueniri tale opus nec differri ob necessitatem sine periculo. Exemplum de mercatoribus uel nudinis quod pro necessitate sui et sue familie uel ut det pauperibus discurrunt in mercatura facientes et excusantur ob necessitatem. Unde huiusmodi plures docent. de eis varie dicitur in fratris. Maro. in tract. de decem preceptis tenet quod solum est peccatum mortale primum si talis dimittit missam. Secundo si episcopus preceptum non facit tales nudis ne tali die. Si autem placet sciunt et tolerant excusantur homines a mortali. Tertium quod addit fratris Ange. de Lla. ua. quoniam solum sit ex lucri cupiditate principaliter extra de ferijs. c. j. Excusantur si fiat per necessitatem uel per bono conitatur uel per pietatem. Item exemplum aliud de modicis. minoribus. aromatarijs et hominibus. quia modicis cinalia sunt necessaria. sicut de cocis ciborum etc. Item de carnificibus et tabernarijs si faciunt pro necessitate excusantur. aliter non. Item de itinerantibus et ductoribus rerum et de mulis alijs hominibus quod excusantur ob necessitatem siue suam siue illoz. saltem quibus seruiunt. puta ferrat equum aliter quod necesse habet transire. siue etiam sit necessitas coactionis quam faciunt domini prescribere. aliter bona corporum ut patet extra de ferijs. Et intelligenda sunt predicta dummodo in festo missa audiat. Tertius casus quod etiam sub necessitate comprehenditur de periculo sit. sic huiusmodi. Si in accibus segetibus uel feno in agro imineret tempestas ut pergit in messe. sicut in uindemijs pro frigus imminet. uel pro periculo hostium et hominibus. sicut de facie tibus uisus et quibus hominibus. quod seque sine magno danno desistere non potest excusantur secundum fratrem Ange. in su. dummodo missam audiat. et sic de alijs periculo. Quartus casus pietatis. ut arare uel seminare agrum pauperum non per peccatum sed pro deum. uel portare lapides aut lignum per edificationem ecclesie uel religiosorum uel pauperum. uel scribere non pro tempore lucrum. sed ad edificationem animarum et hominibus non prohibetur. Patet ca. de quibus. de ferijs. et secundum fratrem Ange. Quintus casus publice utilitatis. ut laborare pro potestate uel iurare aut agere pro pace uel concordia

